

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Вченої ради, ректор ХДАДМ

В. Я. ДАНИЛЕНКО

« 11 » березня 2016 р.

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

Доктор філософії

(назва ступеню вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

02 «Культура і мистецтво»

(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

022 «Дизайн»

(код і назва спеціальності)

Харків 2016

Передмова

I. РОЗРОБЛЕНО І ВНЕСЕНО

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

(назва вищого навчального закладу)

2. ЗАТВЕРДЖЕНО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ

ЗАТВЕРДЖЕНО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ

Ухвалою Вченої ради Харківської державної академії дизайну і мистецтв
від «11» березня 2016 р.

Протокол № 14

3. ВВЕДЕНО ВПЕРШЕ

4. РОЗРОБНИКИ

1. ДАНИЛЕНКО Віктор Якович — голова проектної групи

доктор мистецтвознавства, професор,

ректор Харківської державної академії дизайну і мистецтв

2. ОЛЕНІНА Олена Юріївна — доктор мистецтвознавства, професор,

проректор з наукової роботи

Харківської державної академії дизайну і мистецтв

3. БОНДАРЕНКО Ірина Володимирівна — кандидат архітектури,

доцент кафедри «Дизайн інтер'єру»

Харківської державної академії дизайну і мистецтв

4. ВАСІНА Олена Валентинівна — кандидат мистецтвознавства,

доцент кафедри «Дизайн»

Харківської державної академії дизайну і мистецтв

5. ІВАНЕНКО Тетяна Олександрівна — кандидат мистецтвознавства,

доцент кафедри «Графічний дизайн»

Харківської державної академії дизайну і мистецтв

Ця програма не може бути повністю чи частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Вченої ради Харківської державної академії дизайну і мистецтв.

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Галузь використання	5
2. Розподіл змісту освітньо-наукової програми та навчальний час за навчальними складовими	6
3. Вимоги до знань та умінь, що забезпечують компетенції здобувача наукового ступеня «доктор філософії»	6
4. Напрями наукових досліджень за спеціальністю 17.00.07 — Дизайн	7
5. Вимоги до якісного складу кадрового забезпечення освітньої діяльності	8
Додаток А. Розподіл змісту та навчальний час навчальних складових освітньо-наукової програми аспірантури	9
Додаток Б. Перелік навчальних дисциплін і практик та спеціальних компетентностей	10
Додаток В. Структура науково-дослідної роботи аспіранта	11

ВСТУП

Освітньо-наукова програма (ОНП) аспіранта Харківської державної академії дизайну і мистецтв (далі — ХДАДМ) освітньо-наукового ступеня «Доктор філософії» є нормативним документом вищого навчального закладу, в якому відображаються цикли підготовки та структура системи знань, що потрібні для формування компетентностей аспіранта вищого навчального закладу.

Програма може бути використана під час:

- створення методичних засад підготовки аспірантів за III рівнем вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 022 «Дизайн»;
- розрахунку навчального часу під час створення навчальних планів з підготовки аспірантів за III рівнем вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 022 «Дизайн»;
- обґрунтування переліку дисциплін за визначеними навчальними складовими;
- створення програм з дисциплін навчальних складових;
- розрахунку навчального навантаження викладачів вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку аспірантів за III рівнем вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 022 «Дизайн»;
- атестації випускників аспірантури.

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ
ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

Доктор філософії

(назва ступеню вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

02 «Культура і мистецтво»

(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

022 «Дизайн»

(код і назва спеціальності)

Чинний від 2016.03.17

(рік — місяць — число)

1. ГАЛУЗЬ ВИКОРИСТАННЯ

Ця програма поширюється на систему вищої освіти та наукові заклади, що здійснюють підготовку здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії

галузь знань

02 «Культура і мистецтво»

(шифр та назва галузі знань)

спеціальність

022 «Дизайн»

(код і назва спеціальності)

ступінь вищої освіти

доктор філософії

(назва освітнього рівня)

з узагальненим об'єктом діяльності: теоретичний аналіз сфери дизайнерської діяльності на підставі методів наукового дослідження з можливістю подальшого втілення результатів роботи у наукове середовище, суспільну, соціально-культурну та промислову сферу життєдіяльності людини

з нормативним терміном навчання (денна форма) 4 роки

Ця програма установлює:

- освітню складову змісту навчання у залікових одиницях, засвоєння яких забезпечує формування компетенцій відповідно III рівня вищої освіти;
- рекомендований перелік навчальних дисциплін і практик;
- нормативний термін навчання за очною формою навчання;

Право на реалізацію ОНП мають вищі навчальні заклади при наявності відповідної ліцензії, виданої уповноваженим органом виконавчої влади.

2. РОЗПОДІЛ ЗМІСТУ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ ТА НАВЧАЛЬНИЙ ЧАС ЗА НАВЧАЛЬНИМИ СКЛАДОВИМИ

2.1. Освітньо-наукова програма (ОНП) передбачає наступні навчальні складові:

- спеціальні (за фахом);
- загальнонаукові (філософські);
- дослідницькі;
- мовні.

2.2. *Педагогічний практикум*, який є обов'язковою складовою ОНП, передбачений у 5 семестрі. Складається з пасивної форми проведення (семінарські заняття) та активної, яка передбачає безпосередню участь в навчальному процесі.

2.3. Програмою передбачено складання *докторського іспиту зі спеціальності* у 6 семестрі. Іспит складається з двох частин. Перша передбачає виявлення рівня знань із загально-теоретичної підготовки за науковою спеціальністю. Друга має виявити обізнаність здобувача в межах обраної наукової проблеми.

2.4. Розподіл змісту програми підготовки аспіранта та навчальний час за нормативною і вибірковою частинами програми підготовки, кількість навчальних годин/кредитів вивчення кожної з навчальних дисциплін і практик освітньо-наукової програми підготовки подано у таблиці 1 Додатка А; перелік навчальних дисциплін і практик та сформованих професійних компетентностей подано у таблиці 1 Додатка Б; структуру науково-дослідної роботи аспіранта надано у таблиці 1 Додатка В.

3. ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ ТА УМІНЬ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ КОМПЕТЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧА НАУКОВОГО СТУПЕНЯ «ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ»

3.1. Здобувач наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 022 Дизайн повинен знати:

- методологію, методика, практику процесу наукового дослідження в дизайні;
- наукову термінологію зі сфери досліджень іноземною мовою;

- механізм аналізу дизайнерської практики;
- вимоги до написання наукового тексту і теорію редагування;
- принципи й методи здійснення класифікації структурних складових дослідження;
- основи аналізу попередніх науково-теоретичних досліджень у дизайнерській сфері;
- знати засади теорії розвитку вітчизняної та зарубіжної культури і мистецтва;
- сучасний стан наукового дискурсу за обраною спеціальністю;
- основні концепції, теоретичні та практичні проблеми історії розвитку дизайнерської діяльності.

Здобувач наукового ступеня доктора філософії повинен **уміти**:

- компетентно вирішувати питання сфери дизайну усіх етапів і складових процесу наукового дослідження;
- адекватно оперувати понятійно-термінологічним апаратом сфери дизайну при написанні наукового тексту;
- оформлювати результати дослідження відповідно до вимог сучасного наукового середовища;
- представляти науковій спільноті результати свого дослідження у вигляді наукових публікацій;
- презентувати усно та письмово результати дослідження на наукових конференціях;
- представляти наукові результати в усній і письмовій формі іноземною мовою, спілкуватись у міжкультурному середовищі;
- управляти науковими проектами в галузі мистецтвознавства, зокрема, дизайну і технічної естетики;
- надавати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень у сфері дизайну.

4. НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 022:— ДИЗАЙН

- Теорія та історія дизайну — аспекти осмислення процесів становлення та розвитку матеріальної культури, взаємодії мистецтва і техніки;
- Методи і засоби створення властивостей об'єктів дизайну, що визначають їх естетичні, соціально-культурні, ергономічні, функціонально-експлуатаційні, маркетингові та екологічні характеристики;

- Синтез видів проектно-художньої діяльності в контексті формування гармонійного предметно-просторового середовища;
- Формоутворення об'єктів дизайну: стилістика, художньо-образні особливості, принципи оптимальних технологій їх створення;
- Стилістика та художньо-образні засоби дизайн-діяльності;
- Національні традиції матеріальної культури у контексті сучасних тенденцій проектно-художньої творчості;
- Екологічний дизайн як напрям проектування гармонійного предметного середовища з урахуванням вимог охорони довкілля та культури;
- Засоби візуальної комунікації, дизайн знакових систем і мультимедіа у соціокультурному просторі;
- Історико-мистецтвознавче підґрунтя сучасного дизайну;
- Проблеми дизайнерської освіти та підготовки кадрів у галузі дизайну;
- Організаційно-управлінські аспекти дизайнерської діяльності;
- Дизайн в контексті економіки символічного обміну;
- Дизайн як чинник формування креативного суспільства;
- Дизайн у формуванні інновацій;
- Дизайн як творча діяльність;
- Видове різноманіття дизайну: генеза, сучасний стан, тенденції розвитку.

5. ВИМОГИ ДО ЯКІСНОГО СКЛАДУ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Якісний склад викладацького корпусу, який бере участь у викладанні навчальних дисциплін змісту навчання має відповідати вимогам вищої школи (у тому числі вимогам до фаху за дипломом про вищу освіту, до наукової спеціальності за дипломом про отримання наукового ступеня, до кафедри, за якою отримано атестатом про вчене звання, до професійної підготовки за сертифікатом або свідоцтвом про післядипломну освіту, до стажу попередньої практичної, наукової та педагогічної діяльності). Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин дисциплін навчального плану спеціальності для аспірантів, — 80 % від загальної кількості годин, докторів наук із вченим званням — 50 %, науково-педагогічних працівників, які є визнаними професіоналами з досвідом роботи за фахом — 50 %.

**Розподіл змісту та навчальний час навчальних складових
освітньо-наукової програми підготовки аспіранта**

Навчальні складові	Загальний навчальний час					
	Академічних годин			Кредитів ECTS		
	Всього	Нормативна частина	Варіативна частина	Всього	Нормативна частина	Варіативна частина
1. Спеціальні (фахові)	420	300	120	14	10	4
2. Загальнонаукові (філософські)	240	180	90	8	5	3
3. Дослідницькі	570	300	270	19	10	9
4. Мовні	240	240	-	8	8	-
Всього	1470	990	480	49	33	16

Перелік навчальних дисциплін і практик та спеціальних компетентностей

№	Навчальні складові	Компетентності
1	Спеціальні (фахові) дисципліни	
C.01	Теоретичні основи вивчення дизайнерської практики	Здатність орієнтуватись в процесі становлення і подальшого розвитку дизайнерської практики, застосовувати механізм її аналізу та знання сучасного стану наукової літератури за обраною спеціальністю
C.02	Актуальні напрями і тенденції дизайн-проекування	Здатність використовувати знання сутності провідних мистецьких концепцій, теоретичних та практичних проблем з історії вітчизняної та зарубіжної дизайнерської діяльності
C.03	Актуальні проблеми практики візуальних комунікацій / <i>Актуальні проблеми предметно-середовищного дизайну</i>	Здатність орієнтуватись у сучасних проблемах середовищного дизайну та дизайну візуальних комунікацій
2	Загальнонаукові (філософські) дисципліни	
3.01	Філософія мистецтва	Здатність до володіння професійними знаннями, науковим і культурним кругозором рівня здобувача наукового ступеня доктора філософії, осмислення основних категорій мистецтва в аспекті філософської парадигми
3.02	Теорія і практика культурологічного моделювання / <i>Мистецтво в контексті сучасного культурного процесу</i>	Здатність володіти знаннями з теорії розвитку вітчизняної та зарубіжної культури і мистецтва, аналізувати та формувати культурологічні моделі
3	Дослідницькі дисципліни	
Д.01	Актуальні проблеми наукових досліджень в сфері мистецтвознавства	Здатність аналізувати наукові питання та виявляти проблеми в сфері розвитку мистецької діяльності
Д.02	Методологія наукових досліджень в сфері мистецтвознавства	Здатність формувати методіку проведення наукового дослідження для отримання достовірного результату, компетентно вирішувати професійні питання усіх етапів і складових процесу наукового дослідження
Д.03	Педагогічний практикум	Здатність застосовувати знання на практиці, обирати оптимальні методи викладання матеріалу, планувати власну науково-педагогічну діяльність
Д.04	Теорія і практика редагування наукового тексту / <i>Культура наукової мови</i> /	Здатність надавати та презентувати наукові результати в усній і письмовій формі відповідно до сучасних вимог наукового середовища
Д.05	Теорія і методика мистецької освіти / <i>Моделювання педагогічної діяльності</i>	Здатність до організації та забезпечення навчального процесу, комунікації та взаємодії у міжкультурному просторі
Д.06	Управління науковими проектами / <i>Управління науковою діяльністю</i>	Здатність управляти науковими проектами та складати пропозиції щодо міжнародного наукового співробітництва
4	Мовні дисципліни	
M.01	Іноземна мова в науковій діяльності	Здатність представляти наукові результати в усній і письмовій формі іноземною мовою, спроможність спілкування у міжкультурному середовищі

Структура науково-дослідної роботи аспіранта

Науково-дослідна робота аспіранта	Навчально-теоретична підготовка аспіранта
I рік	
<i>Перший семестр</i>	
1. Подання заявки на тему дисертаційного дослідження 2. Затвердження теми дисертаційного дослідження 3. Збір матеріалу за темою дослідження 4. Визначення актуальності предмету, об'єкту дослідження, обрання методів та формування структури дисертації 5. Звіт	1. Відвідування аудиторних занять 2. Складання екзаменаційно-залікової сесії
<i>Другий семестр</i>	
1. Написання плану-проекту дисертації 2. Аналіз науково-теоретичних досліджень та фахової літератури 3. Збір матеріалу за темою дослідження 4. Апробації результатів дослідження на наукових конференціях 5. Звіт	1. Відвідування аудиторних занять 2. Складання екзаменаційно-залікової сесії
II рік	
<i>Третій семестр</i>	
1. Аналіз інформаційних джерел та наукової літератури і написання першого розділу 2. Збір матеріалу за темою дослідження 3. Апробації результатів дослідження на наукових конференціях 4. Звіт	1. Відвідування аудиторних занять 2. Складання екзаменаційно-залікової сесії
<i>Четвертий семестр</i>	
1. Завершення роботи над першим розділом 2. Узагальнення методології дослідження 3. Збір та аналіз матеріалу за темою дослідження 4. Публікації у фахових виданнях, затвердженнях МОН України 5. Апробації результатів дослідження на наукових конференціях 6. Звіт	1. Відвідування аудиторних занять 2. Складання екзаменаційно-залікової сесії
III рік	
<i>П'ятий семестр</i>	
1. Робота над структурними розділами дисертаційного дослідження 2. Робота над додатками дисертаційного дослідження 3. Публікації у фахових наукових виданнях, що включені до міжнародної наукометричної бази Scopus 4. Апробації результатів дослідження на наукових конференціях 5. Звіт	1. Проходження педагогічного практикуму
<i>Шостий семестр</i>	
1. Робота над структурними розділами дисертаційного дослідження 2. Робота над додатками дисертаційного дослідження 3. Публікації у фахових виданнях, затвердженнях МОН України 4. Апробації результатів дослідження на наукових конференціях 5. Звіт	2. Складання заліку з педагогічного практикуму 3. Складання докторського іспиту зі спеціальності
IV рік	
<i>Сьомий семестр</i>	
1. Завершення роботи над третім розділом та загальними висновками дисертаційного дослідження 2. Оформлення результатів дослідження відповідно до сучасних вимог наукового середовища 3. Робота над візуальним матеріалом дисертаційного дослідження 4. Публікації у фахових виданнях, затвердженнях МОН України 5. Обговорення дисертації на засіданнях кафедри 6. Апробації результатів дослідження на наукових конференціях 7. Розгляд роботи на розширеному засіданні випускової кафедри	
<i>Восьмий семестр</i>	
1. Коригування тексту дисертації згідно зауважень розширеного засідання випускової кафедри 2. Підготовка автореферату дисертації на кафедрі та подання роботи до спеціалізованої Вченої ради	